

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства.

Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: Г. В. Верещагіна

Д. О. Ріпка

Г. Р. Руденко

Р 58 **Робоча** програма навчальної дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. Г. В. Верещагіна, Д. О. Ріпка, Г. Р. Руденко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 52 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних, лабораторних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх напрямів економічної підготовки.

Вступ

У сучасних умовах підвищення рівня ринкової капіталізації підприємств неможливе без інновацій, проте інноваційна діяльність є однією з найбільш ризикованих. Тому з метою забезпечення ефективного інноваційного розвитку в умовах постійного зростання невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємств, слід опанувати специфічні знання. Вивчення навчальної дисципліни дає змогу набувати компетентностей, необхідних для практичної реалізації інноваційного розвитку підприємства з визначенням основних напрямів інноваційного розвитку та доцільності витрати ресурсів на зміну їхніх кількісних або вартісних характеристик.

У матеріалі навчальної дисципліни комплексно розглянуто теоретичні та методологічні основи інноваційного розвитку підприємств.

Навчальна дисципліна "Інноваційний розвиток підприємства" належить до циклу професійно орієнтованих дисциплін усіх галузей знань.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: усі	Базова	
Змістових модулів – 1		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	1-й	1-й
		Лекції	
		20 год	20 год
		Практичні, семінарські	
		20 год	20 год
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		110 год	110 год
		Вид контролю	
залік			
4 год	4 год		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37 %;

для заочної форми навчання – 33,3 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" є формування у студентів знань і вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень із розвитку економіки на інноваційних засадах.

Основним **завданням** навчальної дисципліни є вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем, забезпеченням результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств, ефективністю інвестування в інновації; набуття вмінь обґрунтовувати напрями пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, опанувавши більшість таких навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів, як: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Основи економічного аналізу", "Бухгалтерський облік", "Основи менеджменту", "Економіко-математичне моделювання", "Економіка підприємства", "Фінансовий менеджмент", "Інформаційні системи в інноваційній діяльності", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських дипломних робіт.

Компетентності, що забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

використовувати сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;

використовувати світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їхнього державного регулювання;

використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;

використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей;

використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні;

обґрунтовувати напрями пріоритетного інноваційного розвитку, ураховуючи потреби та особливості національної економіки;

збирати й систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання та прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги;

оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрями його нарощування;

розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;

ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділяють оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, яких набувають студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Коди компетентностей	Назви компетентностей	Складові частини компетентностей
ОГРiOP* 1	Приймати рішення щодо інноваційного розвитку в умовах визначеності, невизначеності, ризику та конфлікту	Використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування
		Використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей
		Використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні
		Обґрунтовувати напрями пріоритетного інноваційного розвитку, урахуваючи потреби та особливості національної економіки
ОГРiOP 2	Розробляти ефективні рішення інноваційного розвитку	Збирати й систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання та прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги
		Оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрями його нарощування
ОГРiOP 3	Здійснювати обґрунтування прийняття рішень щодо інноваційного розвитку	Розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання
		Ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту

Структуру складових частин професійних компетентностей та їхнє формування, відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль

Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку

1.1. Концепція та основні характеристики нової парадигми управління інноваційним розвитком підприємства.

1.2. Типологія стратегій інноваційного розвитку підприємства.

Тема 2. Основні поняття інноваційного розвитку

2.1. Інноваційний розвиток підприємства як економічна категорія.

Типи розвитку, їхні особливості. Інновації, їхня класифікація.

2.2. Інноваційний процес, його характеристики, складові частини та закономірності.

2.3. Моделі інноваційного розвитку підприємства.

Еволюція управління дослідженнями та розробленнями.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

3.1. Інноваційний розвиток підприємства як складна економічна категорія.

3.2. Методичні підходи до оцінювання інноваційного розвитку промислового підприємства.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

4.1. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку промислового підприємства, згідно з міжнародними підходами.

4.2. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

5.1. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері, їхні основні характеристики.

5.2. Роль глобальних науково-технічних та інформаційних комунікацій в інноваційній сфері.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій

6.1. Інфраструктура ринку інновацій як складна економічна категорія.

6.2. Методичні підходи до характеристики інфраструктури ринку інновацій.

Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва

7.1. Сучасні форми державної підтримки підприємництва, згідно з міжнародними підходами.

7.2. Сучасні форми державної підтримки підприємництва в Україні.

Тема 8. Національні інноваційні системи

8.1. Еволюція розвитку національної інноваційної системи.

8.2. Роль національної інноваційної системи.

8.3. Оцінювання стану національної інноваційної системи.

Тема 9. Маркетинг інновацій

9.1. Маркетинг інновацій.

Особливості маркетингу інновацій, згідно з міжнародними підходами.

9.2. Особливості маркетингу інновацій в Україні.

Роль маркетингу інновацій.

Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

10.1. Формування стратегій інноваційного розвитку підприємства.

Пошук та розширення нових можливостей підприємства.

10.2. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства.

Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей. Прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій. Система показників інноваційної діяльності промислового підприємства, згідно з міжнародними підходами. Система показників інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Економічні показники інноваційної активності підприємства.

Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства

11.1. Аналіз інноваційного потенціалу підприємства.

Пошук та розширення нових можливостей підприємства.

11.2. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства.

Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей. Основні показники інноваційного потенціалу підприємства.

Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства

12.1. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства як економічна категорія.

12.2. Основні способи забезпечення інноваційного розвитку підприємства за кордоном та в Україні.

Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними

13.1. Поняття ризиків інноваційної діяльності, їхнє місце в загальній системі ризиків.

Особливості ризиків інноваційної діяльності.

13.2. Основні методи оцінювання ризиків і можливість їхнього використання для оцінювання ризиків інноваційної діяльності.

13.3. Основні методи управління ризиками та використання їх для управління ризиками інноваційної діяльності.

Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності

14.1. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності.

14.2. Основні підходи до охорони прав та економіки інтелектуальної власності за кордоном та в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Тематичний план наведено в табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	само-стійна робота
1	2	3	4	5	6
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку	12	2	2	–	8
<i>Тема 2.</i> Основні поняття інноваційного розвитку	9	2	2	–	8
<i>Тема 3.</i> Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	21	4	4	–	8
<i>Тема 4.</i> Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	10	2	2	–	8
<i>Тема 5.</i> Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	10	1	1	–	8
<i>Тема 6.</i> Інфраструктура ринку інновацій	10	1	1	–	8
<i>Тема 7.</i> Державна підтримка інноваційного підприємництва	9	1	1	–	8
<i>Тема 8.</i> Національні інноваційні системи	9	1	1	–	8
<i>Тема 9.</i> Маркетинг інновацій	21	1	1	–	8
<i>Тема 10.</i> Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	10	1	1	–	8
<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства	10	1	1	–	7
<i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	10	1	1	–	7
<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	10	1	1	–	7

1	2	3	4	5	6
Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності	10	1	1	2	7
Усього за змістовим модулем	150	20	20	2	108

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якою викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

На кожному семінарському занятті (табл. 5.1) викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховують під час виставлення підсумкової оцінки із цієї навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Перелік тем семінарських занять

Назви тем	Програмні запитання	Питання для дискусій	Кількість годин	Література
1	2	3	4	5
Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку	Інноваційний розвиток підприємства як економічна категорія. Типи розвитку, їхні особливості. Інновації, їхня класифікація. Інноваційний процес, його характеристики, складові частини та закономірності. Моделі інноваційного розвитку підприємства. Еволюція управління дослідженнями та розроблення	Поняття стратегічного управління інноваційною діяльністю промислових підприємств, основні форми та методи здійснення. Державне регулювання інноваційної діяльності	2	Основна: [1; 5]. Додаткова: [6; 12; 13; 21; 26 – 29; 33]

1	2	3	4	5
<i>Тема 4.</i> Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Множинність організаційних форм і функцій фахівців в інноваційній діяльності. Формування інноваційних підрозділів. Форми малого інноваційного підприємництва. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах. Інноваційне лідерство. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства	Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах. Інноваційне лідерство	2	Основна: [1]. Додаткова: [12; 13; 19; 24; 28; 33]
<i>Тема 14.</i> Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності	Еволюція розвитку організаційних систем і система знань. Роль системи знань. База знань та інтелектуальна власність. Життєвий цикл знання. Система знань і система управління знаннями. Оцінювання стану знань і системи управління знаннями	Система знань і система управління знаннями	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [9; 12; 13; 24; 30]
Усього годин			6	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якою викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі: тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для вирішення їх студентами на занятті.

Практичне заняття (табл. 6.1) містить проведення попереднього контролю за знаннями, уміннями та навичками студентів, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їхнім обговоренням, вирішення контрольних завдань, їхню перевірку та оцінювання.

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Теми практичних занять	Кількість годин	Література
<i>Тема 2.</i> Основні поняття інноваційного розвитку	2	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [7; 9; 11; 13; 14]
<i>Тема 3.</i> Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	4	Основна: [1; 2; 4]. Додаткова [24; 33; 34]
<i>Тема 5.</i> Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	1	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [9; 14; 17 – 19; 26 – 29]
<i>Тема 6.</i> Інфраструктура ринку інновацій	1	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [7; 9; 11; 13; 14]
<i>Тема 7.</i> Державна підтримка інноваційного підприємництва	1	Основна: [1; 2; 4]. Додаткова [24; 33; 34]
<i>Тема 8.</i> Національні інноваційні системи	1	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [9; 14; 17 – 19; 26 – 29]
<i>Тема 9.</i> Маркетинг інновацій	1	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [7; 9; 11; 13; 14]
<i>Тема 10.</i> Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	1	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [9; 14; 17 – 19; 26 – 29]
<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства	1	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [7; 9; 11; 13; 14]
<i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	1	Основна: [1; 2; 4]. Додаткова [24; 33; 34]
<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	1	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [7; 9; 11; 13; 14]
Усього годин	15	

6.1. Приклади типових практичних завдань до тем

6.1.1. Визначення типу конкурентної поведінки окремих підприємств Харківського регіону та України за класифікацією Л. Г. Раменського за допомогою морфологічної матриці ідентифікації

Завдання

Визначте стратегічну інноваційну поведінку ПАТ "Турбоатом", ПрАТ Інститут "Укроргверстатінпром", ПрАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" (використовуючи значення ознак, притаманних віолентам – 1, патієнтам – 2, експлерентам – 3, комутантам – 4) за низкою таких ознак:

новизна галузі: 1 – нова, 2 – зріла, 3 – нова, 4 – нова або зріла;

розмір підприємства: 1 – велике, 2 – середнє велике або мале, 3 – мале або середнє, 4 – мале;

потреби, які обслуговує підприємство: 1 – масові або стандартні, 2 – масові, але нестандартні, 3 – інноваційні, 4 – локальні;

тип виробництва: 1 – масове або стандартне, 2 – спеціалізоване, 3 – експериментальне, 4 – універсальне (одиначне);

рівень конкуренції в галузі або суміжних галузях: 1 – високий, 2 – низький, 3 – середній, 4 – середній;

фінансова стійкість підприємства: 1 – висока, 2 – висока, 3 – низька, 4 – низька;

темп розвитку підприємства: 1 – високий, 2 – середній, 3 – значний, 4 – низький;

якість продукції підприємства: 1 – середня, 2 – висока, 3 – середня, 4 – середня;

номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 1 – не надто широка, 2 – вузька, 3 – як така відсутня, 4 – вузька;

витрати виробництва: 1 – низькі, 2 – середні, 3 – низькі, 4 – низькі;

витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 1 – високі, 2 – середні, 3 – високі, 4 – відсутні;

переваги (основні фактори успіху) у конкурентній боротьбі: 1 – висока продуктивність, 2 – пристосування до особливостей ринку, 3 – випередження в нововведеннях, 4 – гнучкість;

тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 1 – поліпшувальний, 2 – пристосувальний, 3 – проривний, 4 – відсутній;

тип збутової мережі: 1 – власна або контрольована, 2 – власна або контрольована, 3 – відсутня, 4 – відсутня;

застосована реклама: 1 – масова, 2 – спеціалізована, 3 – відсутня, 4 – відсутня.

Вирішення

ПАТ "Турбоатом" можна визначити як виразного патієнта (новизна галузі: 2 – зріла; розмір підприємства: 2 – велике; потреби, які обслуговує підприємство: 2 – масові, але нестандартні; тип виробництва: 2 – спеціалізоване; рівень конкуренції в галузі або суміжних галузях: 3 – середній; фінансова стійкість підприємства: 3 – низька; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 2 – висока; номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 2 – вузька; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 2 – середні; переваги (основні фактори успіху) у конкурентній боротьбі: 2 – пристосування до особливостей ринку; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 3 – проривний; тип збутової мережі: 2 – власна або контрольована; застосована реклама: 2 – спеціалізована.

Підприємство має підвищити свою фінансову стійкість для того, щоб не втратити своїх стійких позицій.

ПрАТ "Інститут "Укроргверстатінпром" можна визначити як виразного експлерента (новизна галузі: 3 – нова; розмір підприємства: 3 – середнє; потреби, які обслуговує підприємство: 3 – інноваційні; тип виробництва: 3 – експериментальне; рівень конкуренції в галузі або суміжних галузях: 3 – середній; фінансова стійкість підприємства: 3 – не дуже висока; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 3 – середня; постійна номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 3 – як така відсутня; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 3 – високі; переваги (основні фактори успіху) у конкурентній боротьбі: 3 – випередження в нововведеннях; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 3 – проривний; збутова мережа: 3 – як така відсутня; застосована реклама: 2 – спеціалізована.

ПрАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" можна визначити як віолента з дещо стертими ознаками (новизна галузі: 2 – зріла; розмір підприємства: 2 – середнє; потреби, які обслуговує підприємство: 1 – масові; тип виробництва: 1 – масове; рівень конкуренції в галузі або суміжних галузях: 1 – високий; фінансова стійкість підприємства: 1 – висока; темп розвитку підприємства: 2 – середній; якість продукції підприємства: 2 – висока; номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 1 – не надто широка; витрати виробництва: 2 – середні; витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 2 – середні; переваги (основні фактори успіху) в конкурентній боротьбі: 2 – пристосування до особливостей ринку, 3 – випередження в нововведеннях, 4 – гнучкість; тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 2 – пристосувальний; тип збутової мережі: 1 – власна та контрольована; застосована реклама: 1 – масова.

З огляду на те, що більшість підприємств, які працюють на цьому усталеному ринку, є віолентами, треба вдосконалювати стратегії розвитку, щоб запобігти втраті вигідної позиції. Ураховуючи галузь, ПрАТ "Кондитерська фабрика" Харків'янка" має всіляко зменшувати витрати виробництва, збільшувати продуктивність, робити свою продукцію ще більш доступною для широкого кола споживачів. Найбільш зразкову віолентну стратегію демонструє на цьому ринку кондитерська корпорація ROSHEN, яка вдається до поглинання колишніх радянських підприємств, завдяки чому контролює значні обсяги реалізації, виникає "ефект масштабу"; рано чи пізно ринок потребує від віолентів стати транснаціональною компанією або позбутися своїх привілейованих позицій.

6.1.2. Оцінювання інноваційного потенціалу окремого підприємства за такими блоками: продуктовим, функціональним, ресурсним, організаційним, управлінським

Завдання

Дайте узагальнену оцінку інноваційного потенціалу ПрАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" та ПрАТ "Інститут "Укроргверстатінпром", використовуючи табл. 6.2 і 6.3. Зробіть висновки.

Оцінювання стану інноваційного потенціалу

№ п/п	Компоненти блоків	Рівні стану компонентів				
		сильні сторони			слабкі сторони	
1	2	3	4	5	6	7
1. Продуктовий блок						
(оцінювання якості, рентабельності та обсягу продажів продукту, стану ресурсного забезпечення та виконання функцій – НДДКР, виробництва, реалізації, обслуговування споживачів)						
1.1	Стан продуктового проекту № 1	1	2	3	4	5
1.2	Стан продуктового проекту № 2	1	2	3	4	5
1.3	Стан продуктового проекту № 3	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану продуктового блоку (портфеля)		1	2	3	4	5
2. Функціональний блок						
(компоненти функціонального блоку – стадії життєвого циклу виробів)						
2.1	НДДКР, дослідно-експериментальні та випробні роботи	1	2	3	4	5
2.2	Виробництво: основне й допоміжне	1	2	3	4	5
2.3	Маркетинг і збут (продаж)	1	2	3	4	5
2.4	Сервісні роботи для споживачів	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану функціонального блоку		1	2	3	4	5
3. Ресурсний блок						
3.1	Матеріально-технічні ресурси					
3.1.1	Сировина, матеріали, паливо й енергія, комплектуючі	1	2	3	4	5
3.1.2	Площі, робочі місця, зв'язок і транспорт	1	2	3	4	5
3.1.3	Устаткування й інструменти	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану матеріально-технічних ресурсів		1	2	3	4	5
3.2	Трудові ресурси					
3.2.1	Склад і компетентність керівників	1	2	3	4	5
3.2.2	Склад і кваліфікація фахівців	1	2	3	4	5

Продовження табл. 6.2

1	2	3	4	5	6	7
3.2.3	Склад і кваліфікація робітників	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану трудових ресурсів		1	2	3	4	5
3.3	Інформаційні ресурси					
3.3.1	Науково-технічний наробок; патенти й ноу-хау, науково-технічна інформація	1	2	3	4	5
3.3.2	Економічна інформація	1	2	3	4	5
3.3.3	Комерційна інформація	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану інформаційних ресурсів		1	2	3	4	5
3.4	Фінансові ресурси					
3.4.1	Можливості фінансування із власних коштів	1	2	3	4	5
3.4.2	Забезпеченість обіговими коштами	1	2	3	4	5
3.4.3	Забезпеченість засобами на зарплатню	1	2	3	4	5
3.4.4	Забезпеченість позиковими коштами шляхом випуску акцій	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану фінансових ресурсів		1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану ресурсного блоку		1	2	3	4	5
4. Організаційний блок						
4.1	Організаційна структура					
4.1.1	Конфігурація: ланки, діапазон і рівні управління	1	2	3	4	5
4.1.2	Функції; склад і якість розподілу праці	1	2	3	4	5
4.1.3	Якість внутрішніх і зовнішніх, вертикальних і горизонтальних, прямих і зворотних зв'язків	1	2	3	4	5
4.1.4	Розподіл прав і відповідальності за ланками	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану організаційної структури		1	2	3	4	5

1	2	3	4	5	6	7
4.2	Технологія процесів за всіма функціями та проектами					
4.2.1	Прогресивність використовуваних технологій і методів	1	2	3	4	5
4.2.2	Рівень автоматизації	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану технології		1	2	3	4	5
4.3	Організаційна культура					
4.3.1	Комунікаційна система й мова спілкування	1	2	3	4	5
4.3.2	Традиції, досвід і віра в можливості організації	1	2	3	4	5
4.3.3	Трудова етика й мотивування	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану організаційної культури		1	2	3	4	5
Разом за компонентами організаційного блоку		1	2	3	4	5
5. Управлінський блок						
5.1	Загальні функції та проектне управління	1	2	3	4	5
5.2	Система управління (планування, організація, контроль, стимулювання, координація)	1	2	3	4	5
5.3	Стиль управління (поєднує автономність і спеціалізацію)	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану управлінського блоку		1	2	3	4	5
Разом за блоками інноваційного потенціалу						
1	Стан продуктового блоку	1	2	3	4	5
2	Стан функціонального блоку	1	2	3	4	5
3	Стан ресурсного блоку	1	2	3	4	5
4	Стан організаційного блоку	1	2	3	4	5
5	Стан управлінського блоку	1	2	3	4	5
Підсумкова оцінка стану інноваційного потенціалу		1	2	3	4	5

**Оцінювання стану інноваційного потенціалу
ПрАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка"**

№ п/п	Компоненти блоків	Рівні стану компонентів				
		сильні сторони			слабкі сторони	
1	2	3	4	5	6	7
1. Продуктовий блок (оцінювання якості, рентабельності та обсягу продажів продукту, стану ресурсного забезпечення та виконання функцій – НДДКР, виробництва, реалізації, обслуговування споживачів)						
1.1	Стан продуктового проекту № 1	1				
1.2	Стан продуктового проекту № 2		2			
1.3	Стан продуктового проекту № 3			3		
Підсумкова оцінка стану продуктового блоку (портфеля)			2			
2. Функціональний блок (компоненти функціонального блоку – стадії життєвого циклу виробів)						
2.1	НДДКР, дослідно-експериментальні та випробні роботи		2			
2.2	Виробництво: основне й допоміжне	1				
2.3	Маркетинг і збут (продаж)	1				
2.4	Сервісні роботи для споживачів		2			
Підсумкова оцінка стану функціонального блоку		1*	2*			
3. Ресурсний блок						
3.1	Матеріально-технічні ресурси					
3.1.1	Сировина, матеріали, паливо й енергія, комплектуючі	1				
3.1.2	Площі, робочі місця, зв'язок і транспорт	1				
3.1.3	Устаткування й інструменти	1				
Підсумкова оцінка стану матеріально-технічних ресурсів		1				

1	2	3	4	5	6	7
3.2	Трудові ресурси					
3.2.1	Склад і компетентність керівників	1				
3.2.2	Склад і кваліфікація фахівців	1				
3.2.3	Склад і кваліфікація робітників		2			
Підсумкова оцінка стану трудових ресурсів		1				
3.3	Інформаційні ресурси					
3.3.1	Науково-технічний наробок; патенти й ноу-хау, науково-технічна інформація	1				
3.3.2	Економічна інформація	1				
3.3.3	Комерційна інформація	1				
Підсумкова оцінка стану інформаційних ресурсів		1				
3.4	Фінансові ресурси					
3.4.1	Можливості фінансування із власних коштів	1				
3.4.2	Забезпеченість обіговими коштами	1				
3.4.3	Забезпеченість засобами на зарплатню	1				
3.4.4	Забезпеченість позиковими коштами шляхом випуску акцій	1				
Підсумкова оцінка стану фінансових ресурсів		1				
Підсумкова оцінка стану ресурсного блоку		1				
4. Організаційний блок						
4.1	Організаційна структура					
4.1.1	Конфігурація: ланки, діапазон і рівні управління	1				
4.1.2	Функції; склад і якість розподілу праці	1				
4.1.3	Якість внутрішніх і зовнішніх, вертикальних і горизонтальних, прямих і зворотних зв'язків	1				
4.1.4	Розподіл прав і відповідальності за ланками	1				
Підсумкова оцінка стану організаційної структури		1				

Закінчення табл. 6.3

1	2	3	4	5	6	7
4.2	Технологія процесів за всіма функціями та проектами					
4.2.1	Прогресивність використовуваних технологій і методів		2			
4.2.2	Рівень автоматизації		2			
Підсумкова оцінка стану технології			2			
4.3	Організаційна культура					
4.3.1	Комунікаційна система й мова спілкування			3		
4.3.2	Традиції, досвід і віра в можливості організації		2			
4.3.3	Трудова етика й мотивування			3		
Підсумкова оцінка стану організаційної культури				3		
Разом за компонентами організаційного блоку			2			
5. Управлінський блок						
5.1	Загальні функції та проектне управління		2			
5.2	Система управління (планування, організація, контроль, стимулювання, координація)		2			
5.3	Стиль управління (поєднує автономність і спеціалізацію)		2			
Підсумкова оцінка стану управлінського блоку			2			
Разом за блоками інноваційного потенціалу						
1	Стан продуктового блоку		2			
2	Стан функціонального блоку		2			
3	Стан ресурсного блоку	1				
4	Стан організаційного блоку		2			
5	Стан управлінського блоку		2			
Підсумкова оцінка стану інноваційного потенціалу			2			

* Обидва показники мають однакове значення.

Висновок: ПрАТ "Кондитерська фабрика "Харків'янка" для посилення своїх позицій має вдосконалити технологію за окремими видами продукції

та організаційну структуру для збільшення місткості свого ринкового сегмента. Отже, працівникам підприємства необхідно розробити такий управлінський підхід, який дозволить:

- максимально використати інноваційний потенціал підприємства;
- використовувати інноваційні технології у своїй діяльності;
- удосконалити організаційну структуру підприємства;
- збільшити місткість свого ринкового сегмента;
- реалізувати продукцію на нових ринках, у тому числі зарубіжних;
- скоротити господарські витрати;
- максимізувати прибуток підприємства.

7. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- вивчення основних термінів та понять за темами навчальної дисципліни;
- підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування;
- контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Перелік питань для самостійного опрацювання наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назви тем	Питання для самостійного опрацювання	Рекомендована література
1	2	3
Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Формування та розвиток інноваційної культури на підприємстві	Основна: [1; 4]. Додаткова: [9; 12; 13; 24; 30]

1	2	3
Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	Вибір комбінацій "технологія – продукт – ринок", розподіл ресурсів і вибір адекватних бізнес-моделей для цих комбінацій. Управління портфелем інноваційних проєктів і формування карти маршруту	Основна: [1; 5]. Додаткова: [6; 12; 13; 21; 26 – 29; 33]

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Інноваційний розвиток підприємства як економічна категорія.
2. Типи розвитку, їхні особливості.
3. Інновації, їхня класифікація.
4. Інноваційний процес, його характеристики, складові частини та закономірності.
5. Моделі інноваційного розвитку підприємства.
6. Еволюція управління дослідженнями та розробленнями.
7. Концепція та основні характеристики нової парадигми стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства.
8. Типологія стратегій інноваційного розвитку підприємства.
9. Формування стратегій інноваційного розвитку підприємства.
10. Пошук та розширення нових можливостей підприємства.
11. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства.
12. Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей.
13. Прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій.
14. Планування стратегій інноваційного розвитку.
15. Вибір комбінацій "технологія – продукт – ринок", розподіл ресурсів і вибір адекватних бізнес-моделей для цих комбінацій.
16. Управління портфелем інноваційних проєктів і формування карти маршруту.
17. Ризики, пов'язані з реалізацією інноваційних проєктів.
18. Система збалансованих показників як інструмент забезпечення реалізації та оцінювання стратегії інноваційного розвитку підприємства.
19. Формування та розвиток інноваційного потенціалу підприємства. Управління знаннями.
20. Організаційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Інноваційне лідерство.

21. Формування та розвиток інноваційної культури на підприємстві.
22. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь); групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначають не тільки за методикою й технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляють у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок у вирішенні конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку	Лекція проблемного характеру з питання "Інновації та циклічність економічного розвитку"; робота в малих групах, презентація результатів; банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Основні поняття інноваційного розвитку	Міні-лекція з питання "Основні поняття інноваційного розвитку"; банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	Лекція проблемного характеру з питання "Ефективні методи розроблення господарських рішень"; робота в малих групах; презентація результатів; банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Міні-лекція з питання "Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку"; робота в малих групах; презентація результатів; банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	Лекція проблемного характеру з питання "Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері"; робота в малих групах; презентація результатів; банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Інфраструктура ринку інновацій	Лекція проблемного характеру з питання "Інфраструктура ринку інновацій"
<i>Тема 7.</i> Державна підтримка інноваційного підприємництва	Міні-лекція з питання "Державна підтримка інноваційного підприємництва"; банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Національні інноваційні системи	Міні-лекція з питання "Національні інноваційні системи"; банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Маркетинг інновацій	Лекція проблемного характеру з питання "Маркетинг інновацій", робота в малих групах; презентація результатів; банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	Міні-лекція з питання "Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства"; банки візуального супроводу
<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства	Міні-лекція з питання "Інноваційний потенціал підприємства"; банки візуального супроводу
<i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства"; робота в малих групах; презентація результатів; банки візуального супроводу

1	2
<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	Міні-лекція з питання "Ризики в інноваційній діяльності та управління ними"; банки візуального супроводу
<i>Тема 14.</i> Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності	Міні-лекція з питання "Охорона прав та економіка інтелектуальної власності"; банки візуального супроводу

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства	<i>Семінарське заняття</i> на тему: "Інноваційний потенціал підприємства"	Семінари-дискусії; презентації
<i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	<i>Завдання 1.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Робота в малих групах; мозкові атаки; метод Дельфі
<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	<i>Семінарське заняття</i> на тему: "Ризики в інноваційній діяльності та управління ними"	Семінари-дискусії; презентації

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладають. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною наповненістю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Їх проводять, переважно,

як частину заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше ніж 10 – 15 хвилин, їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію всім слухачам. Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовують інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють уміння формулювати думки та висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі над темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити та здійснити їхню селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовують для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовують, із метою досягнення консенсусу в експертних оцінюваннях, він передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, які працюють індивідуально в різних місцях. Під час вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розподіляють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють та ухвалюють управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднює ця група. Експертну групу може бути розподілено за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що ґрунтується на використанні спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати

наслідки таких рішень. Метою використання цього методу є розвиток системного мислення студентів, їхніх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, які, згідно із програмою навчальної дисципліни, передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять та оцінюють за сумою набраних балів;

модульний контроль, що здійснюють, ураховуючи поточний контроль, за відповідний змістовий модуль, він має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль здійснюють у формі колоквіуму, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе на задану тематику;

проведення письмової контрольної роботи.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у формі колоквиуму. *Колоквиум* – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Його проводять як проміжний міні-іспит з ініціативи викладача.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію із практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, здійснення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретне завдання ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали знижують.

Поточний тестовий контроль здійснюють два рази на семестр. Тест містить запитання одиничного та множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмову контрольну роботу проводять два рази на семестр, яка містить практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина й міцність знань, рівень мислення,

уміння систематизувати знання за окремими темами, уміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички та прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання, самореалізація на практичних і семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність здійснювати критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подання матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок здійснення підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із навчальної дисципліни здійснюють на підставі проведення колоквиуму.

Завданням колоквиуму є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності до творчого використання накопичених знань, уміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу колоквиум оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, передбачених кваліфікаційними вимогами. Кожен білет колоквиуму складено із 20 тестів (правильну відповідь оцінюють на 0,5 бала).

Колоквиум містить також одне евристичне завдання (максимальна оцінка за яке дорівнює 10 балам), які оцінюють, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця:

0,25 бала – за логіку розрахунків;

0,5 бала – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема аналітичного опису достатньої умови задачі;

1 бал – за правильність розрахунку достатньої умови розв'язання задачі;

0,5 бала – правильне подання та використання методичного апарату;

2 бали – за правильність розрахунку;

1 бал – за правильність розрахунку вибору дій;

0,5 бала – за правильне подання та використання методичного апарату;

3 бали – за правильність зроблених висновків;

0,5 бала – за правильність вибору ознак;

0,25 бала – за наявність пояснень до вибору ознак;

0,25 бала – за охайність подання результатів;

0,25 бала – за наявність і ґрунтовність висновку.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету, відповідно до встановленого терміну.

Студента слід **уважати атестованим**, якщо сума балів, набраних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни розраховують, ураховуючи бали, набрані під час екзамену, та бали, набрані під час поточного контролю, за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр становить: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заносять до *залікової відомості обліку успішності* навчальної дисципліни. У разі набрання менше ніж 60 балів студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше від двох тижнів після початку семестру. У разі повторного набрання менше ніж 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймає рішення, відповідно до чинного законодавства: якщо *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчати навчальну дисципліну протягом наступного навчального періоду самостійно.

Типова структура колоквиуму за навчальною дисципліною "Інноваційний розвиток підприємства"

Тестові завдання (20 тестових завдань стереотипного рівня) –
10 балів:

1. Тип віолентів із найбільш динамічним темпом розвитку належить до:

- а) "гордих левів";
- б) "могутнів слонів";
- в) "неповоротких бегемотів";
- г) пацієнтів.

2. Тип віолентів, особливостями яких є не найбільш динамічний розвиток, розширена диверсифікованість у компенсації за втрату позиції лідера в галузі, належить до:

- а) "гордих левів";
- б) "могутнів слонів";
- в) "неповоротких бегемотів";
- г) пацієнтів.

3. Тип віолентів, що втратили динаміку розвитку, унаслідок проведення надмірно широкої диверсифікованості й розсіювання сили, належить до:

- а) "гордих левів";
- б) "могутніх слонів";
- в) "неповоротких бегемотів";
- г) пацієнтів.

4. Діяльність, спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг, – це:

- а) інноваційна діяльність;
- б) винахідницька діяльність;
- в) наукова діяльність;
- г) патентна діяльність.

5. Нове технічне вирішення завдання, що має істотні відмінності, дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції, полегшує умови праці, – це:

- а) винахід;
- б) новий продукт;

- в) нова технологія;
- г) патентна діяльність.

6. Питомі витрати на НДДКР в обсязі продажів, які характеризують показник наукомісткої продукції фірми, належать до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

7. Питомі витрати на придбання ліцензій, патентів, ноу-хау належать до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

8. Витрати на придбання інноваційних фірм належать до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

9. Наявність фондів на розвиток ініціативних розробок належить до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

10. Показник інноваційності ТАТ належить до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

11. Тривалість процесу розроблення нового продукту (нової технології) належить до:

- а) витратних показників;
- б) показників, що характеризують динаміку інноваційного процесу;
- в) показників оновлення;
- г) структурних показників.

12. Темп розвитку підприємства-віолента:

- а) високий;

- б) середній;
- в) значний;
- г) низький.

13. Номенклатура (асортимент) продукції підприємства-віолента:

- а) не надто широка;
- б) вузька;
- в) як така відсутня;
- г) вузька.

14. Переваги (основні фактори успіху) у конкурентній боротьбі підприємства-віолента:

- а) висока продуктивність;
- б) пристосування до особливостей ринку;
- в) випередження в нововведеннях;
- г) гнучкість.

15. Тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт підприємства-віолента:

- а) поліпшувальний;
- б) пристосувальний;
- в) проривний;
- г) відсутній.

16. Тип виробництва, притаманний підприємствам-віолентам:

- а) масове або стандартне;
- б) спеціалізоване;
- в) експериментальне;
- г) універсальне або одиночне.

17. Потреби, які задовольняє підприємство-віолент:

- а) масові або стандартні;
- б) масові, але нестандартні;
- в) інноваційні;
- г) локальні.

18. Тип реклами, яку використовує підприємство-віолент:

- а) масова;
- б) спеціалізована;
- в) змішана;
- г) відсутня.

19. Темп розвитку підприємства-патієнта:

- а) високий;

- б) середній;
- в) значний;
- г) низький.

20. Номенклатура (асортимент) продукції підприємства-пациєнта:

- а) не надто широка;
- б) вузька;
- в) як така відсутня;
- г) вузька.

Задача (евристична) – 10 балів. Визначте стратегічну інноваційну поведінку для зазначеного підприємства за допомогою низки морфологічних ознак, наведених далі. Ґрунтуючись на визначеному, запропонуйте основні шляхи стратегічного інноваційного розвитку цього підприємства:

новизна галузі: 1 – нова, 2 – зріла, 3 – нова, 4 – нова або зріла;

розмір підприємства: 1 – велике, 2 – середнє або велике або мале, 3 – мале або середнє, 4 – мале;

потреби, які обслуговує підприємство: 1 – масові або стандартні, 2 – масові, але нестандартні, 3 – інноваційні, 4 – локальні;

тип виробництва: 1 – масове або стандартне, 2 – спеціалізоване, 3 – експериментальне, 4 – універсальне (одиначне);

рівень конкуренції в галузі або суміжних галузях: 1 – високий, 2 – низький, 3 – середній, 4 – середній;

фінансова стійкість підприємства: 1 – висока, 2 – висока, 3 – низька, 4 – низька;

темп розвитку підприємства: 1 – високий, 2 – середній, 3 – значний, 4 – низький;

якість продукції підприємства: 1 – середня, 2 – висока, 3 – середня, 4 – середня;

номенклатура (асортимент) продукції підприємства: 1 – не надто широка, 2 – вузька, 3 – як така відсутня, 4 – вузька;

витрати виробництва: 1 – низькі, 2 – середні, 3 – низькі, 4 – низькі;

витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи: 1 – високі, 2 – середні, 3 – високі, 4 – відсутні;

переваги (основні фактори успіху) у конкурентній боротьбі: 1 – висока продуктивність, 2 – пристосування до особливостей ринку, 3 – випередження в нововведеннях, 4 – гнучкість;

тип науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: 1 – поліпшувальний, 2 – пристосувальний, 3 – проривний, 4 – відсутній;

тип збутової мережі: 1 – власна або контрольована, 2 – власна або контрольована, 3 – відсутня, 4 – відсутня;

застосована реклама: 1 – масова, 2 – спеціалізована, 3 – відсутня, 4 – відсутня.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання		Оцінювання рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
Здатність здійснювати управління інноваційним розвитком підприємства	1	Ауд.	4	Лекція	Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку Тема 2. Основні поняття інноваційного розвитку	Робота на лекції	4,0
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Активна участь у роботі на занятті	–
	2	Ауд.	4	Семінарське заняття	Круглий стіл за темами "Економічна сутність інновацій, їхня роль у забезпеченні стратегічного розвитку підприємств", "Державне регулювання інноваційної діяльності"	Активна участь у роботі семінарського заняття	4,0
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		
Здатність до вимірювання рівня інноваційного розвитку та визначення сучасних організаційних форм інноваційного розвитку	3	Ауд.	4	Лекція	Тема 3 Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	Робота на лекції	4,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка доповідей	Доповіді	–

Продовження табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
Здатність визначати рівень інноваційного розвитку	4	Ауд.	4	Практичне заняття	Обґрунтування норми дисконту для розрахунку показників ефективності окремих інноваційних проектів	Активна участь у виконанні практичних завдань	4,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, написання есе	Есе на обрану тему	12,0
Здатність до використання глобальних науково-технічних та інформаційних комунікацій в інноваційній сфері	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері. Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій	Робота на лекції	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка доповідей	Доповіді	–
Здатність до аналізу інфраструктури ринку інновацій	6	Ауд.	2	Практичне заняття	Розрахунок показників інноваційної діяльності окремого підприємства. Аналіз зміни цих показників у динаміці	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
Здатність здійснювати розроблення інноваційної стратегії підприємства	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва. Тема 8. Національні інноваційні системи	Робота на лекції	2,0
			2	Індивідуальне заняття	Підготовка до поточної контрольної роботи	Поточна контрольна робота	3,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
	8	Ауд.	2	Практичне заняття	Розрахунок показників, які характеризують динаміку інноваційного процесу окремого підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Маркетинг інновацій. Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	Робота на лекції	2,0
			2	Індивідуальне заняття	Розроблення інноваційної стратегії підприємства	Поточна контрольна робота	9,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; підготовка до колоквіуму	Есе на обрану тему, презентація	2,0

Продовження табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
Здатність до використання маркетингу інновацій	10	Ауд.	2	Практичне заняття	Визначення інноваційної активності окремого підприємства та його інноваційної позиції. Оцінювання стану інноваційного клімату окремого підприємства з використанням СТЕП-аналізу стратегічних сфер	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
Здатність до оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства	11	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства. <i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Робота на лекції	2,0
			2	Індивідуальне заняття	Вирішення практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	3,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
Здатність до управління фінансуванням, оцінюванням та реалізацією окремих інноваційних проєктів підприємства, характеристики охорони прав економіки інтелектуальної власності як складової частини економічної безпеки інноваційної діяльності	12	Ауд.	2	Практичне заняття	Ситуаційне завдання з визначення типу конкурентної поведінки окремих підприємств, а також можливостей застосування окремих стратегій	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	–
	13	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	Робота на лекції	2,0
			2	Індивідуальне заняття	Вирішення практичних завдань	Активна участь у виконанні практичних завдань	–
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Виконання творчого завдання	3,0
	14	Ауд.	2	Практичне заняття	Розрахунок інноваційних ризиків під час визначення норми прибутку для різних груп інвестицій	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Поточна контрольна робота	8,0
	15	Ауд.	2	Лекція	<i>Тема 14.</i> Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності	Робота на лекції	2,0

Закінчення табл. 11.1

1	2	3		4		5	6
	16	Ауд.	2	Семінарське заняття	Множинність організаційних форм і функцій фахівців в інноваційній діяльності. Формування інноваційних підрозділів. Форми малого інноваційного підприємництва	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,0
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, виконання практичних завдань	Колоквіум	20,0
Усього годин		150		Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни			100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Назви тем	Лекції	Практичні	Презентація	Есе	Поточні КР	Завдання за темами	Колоквіум	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Тема 1.</i> Інновації та циклічність економічного розвитку.	4	4	2				20	
<i>Тема 2.</i> Основні поняття інноваційного розвитку								
<i>Тема 3.</i> Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.	4	4		12				
<i>Тема 4.</i> Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку								
<i>Тема 5.</i> Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері.	2	2						
<i>Тема 6.</i> Інфраструктура ринку інновацій								
<i>Тема 7.</i> Державна підтримка інноваційного підприємництва.	2	2			3			
<i>Тема 8.</i> Національні інноваційні системи								

Закінчення табл. 11.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Тема 9.</i> Маркетинг інновацій. <i>Тема 10.</i> Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	2	2						
<i>Тема 11.</i> Інноваційний потенціал підприємства. <i>Тема 12.</i> Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	2	2			9	3		
<i>Тема 13.</i> Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	2	2				3		
<i>Тема 14.</i> Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова частина економічної безпеки інноваційної діяльності	2	4			8			
Сума	20	20	2	12	20	6	20	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми, тижні		Лекції	Практичні	Презентація	Есе	Поточні КР	Завдання за темами	Колоквіум	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми 1, 2	1 тиждень	4		-	-	-	-	-	4
	2 тиждень		4		-	-	-	-	4
Теми 3, 4	3 тиждень	4	-	-	-	-	-	-	4
	4 тиждень	-	4		12	-	-	-	16
Теми 5, 6	5 тиждень	2	-		-	-	-	-	2
	6 тиждень	-	2		-	-	-	-	2
Теми 7, 8	7 тиждень	2	-		-	3	-	-	5
	8 тиждень	-	2		-	-	-	-	2

Закінчення табл. 11.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теми 9, 10	9 тиждень	2	–	2	–	9	–	–	13
	10 тиждень	–	2	–	–	–	–	–	2
Теми 11,12	11 тиждень	2	–		–	–	3	–	5
	12 тиждень	–	2		–	–	–	–	2
Тема 13	13 тиждень	2	–		–	–	3	–	5
	14 тиждень	–	2		–	8	–	–	10
Тема 14	15 тиждень	2	–		–	–	–	–	2
	16 тиждень	–	2		–	–	–	20	22
Сума		20	20		2	12	20	6	20

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління : монографія. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 304 с.
2. Колодізева Т. О. Інноваційні технології в логістиці : навч. посіб. для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" усіх форм навчання / Т. О. Колодізева, Г. Р. Руденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 274 с.
3. Пономаренко В. С. Механизм управления предприятием: стратегический аспект / В. С. Пономаренко, Е. Н. Ястремская, В. М. Луцкий. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2002. – 252 с.
4. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : навч. посіб. / під заг. ред. д. е. н., проф. Ястремської О. М., к. е. н., доц. Верещагіної Г. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 398 с.
5. Управління інноваційною діяльністю : монографія / під заг. ред. д. е. н., проф. Ястремської О. М., к. е. н., доц. Верещагіної Г. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 404 с.

12.2. Додаткова

6. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Д. Аакер ; под ред. Ю. Н. Каптуревского ; пер. с англ. – 6-е междунар. изд. – СПб. : Питер, 2002. – 542 с.
7. Боумэн К. Основы стратегического менеджмента / К. Боумэн ; под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой ; пер. с англ. – М. : Банки и биржи ; ЮНИТИ, 1997. – 176 с.
8. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарики, 2002. – 292 с.
9. Волкогонова О. Д. Стратегический менеджмент : учебник / О. Д. Волкогонова, А. Т. Зуб. – М. : Форум ; ИНФРА-М, 2004. – 254 с.
10. Володькина М. В. Стратегический менеджмент : учеб. пособ. / М. В. Володькина. – 2-е изд., испр. – К. : Знання, 2004. – 150 с.
11. Гордієнко Л. Ю. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій / Л. Ю. Гордієнко. – Х. : ХДЕУ, 2001. – 78 с.

12. Ефремов В. С. Стратегическое планирование в бизнес-системах / В. С. Ефремов. – М. : Финпресс, 2001. – 238 с.
13. Зайцев Л. Г. Стратегический менеджмент : учеб. для вузов / Л. Г. Зайцев, М. И. Соколова. – М. : Экономистъ, 2003. – 414 с.
14. Кардаш В. Я. Товарна інноваційна політика : навч. посіб. / В. Я. Кардаш. – К. : КНЕУ, 1999. – 124 с.
15. Керцнер Г. Стратегическое планирование для управления проектами с использованием модели зрелости / Г. Керцнер ; под общ. ред. А. Д. Баженова ; пер. с англ. – М. : ДМК Пресс, 2003. – 318 с.
16. Кобзев П. М. Стратегическое управление предприятием : конспект лекцій / П. М. Кобзев. – Х. : ХГЭУ, 2002. – 164 с.
17. Коментар до Закону України "Про інноваційну діяльність". Нове в інноваційній діяльності // Вісник бухгалтера та аудитора України. – 2002. – № 17. – С. 15.
18. Коноваленко М. К. Стратегическое планирование инноваций: Бизнес-план научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ / М. К. Коноваленко. – Х. : Торсинг ; К-Центр, 1998. – 76 с.
19. Круглова Н. Ю. Стратегический менеджмент : учеб. для вузов / Н. Ю. Круглова, М. И. Круглов. – М. : РДЛ, 2003. – 462 с.
20. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / О. Лапко. – К. : ІЕП НАНУ, 1999. – 254 с.
21. Минцберг Г. Стратегический процесс / Г. Минцберг, Дж. Б. Куинн, С. Гошал ; пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб. : Питер, 2001. – 684 с.
22. Мэтьюз Р. Новая матрица, или Логика стратегического превосходства / Р. Мэтьюз, А. Агеев, З. Большаков. – М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 240 с.
23. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / за наук. ред. В. Г. Федоренко. – К. : Алерта, 2004. – 432 с.
24. Панов А. И. Стратегический менеджмент : учеб. пособ. для вузов / А. И. Панов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 240 с.
25. Попов С. А. Стратегическое управление / С. А. Попов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 282 с.
26. Про дотримання законодавства щодо розвитку науково-технічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні : постанова від

12 березня 2004 року № 121 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 43–44. – Ст. 494.

27. Про затвердження порядку надання фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету шляхом здешевлення довгострокових кредитів : постанова від 21 квітня 2004 року № 165 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 41–42. – Ст. 236.

28. Про інноваційну діяльність : Закон України № 1102 від 24 березня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.

29. Про організацію виконання Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку на 2004 – 2006 роки : наказ від 19 травня 2004 року № 1098 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 33. – Ст. 26.

30. Семенов А. К. Стратегический менеджмент : практикум / А. К. Семенов. – М. : Дашков и К, 2003. – 150 с.

31. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа : учеб. пособ. / А. А. Томпсон-мл., А. Дж. Стрикленд. – 12-е изд. – М. : Вильямс, 2003. – 924 с.

32. Цигилик І. І. Економіка й організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, О. І. Мозіль. – К. : ЦУЛ, 2004. – 128 с.

33. Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д. М. Черваньов, Л. І. Нейкова. – К. : Знання, 1999. – 514 с.

34. Яковлев А. І. Методика визначення ефективності інвестицій, інновацій, господарських рішень в сучасних умовах / А. І. Яковлев. – Х. : Бізнес Інформ, 2001. – 54 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" за Національною рамкою кваліфікацій України

46

Складові частини компетентності, яку формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку					
Здатність здійснювати управління інноваційним розвитком підприємства	Здатність здійснювати управління інноваціями	Знання понять розвитку та інновацій	Оцінювати інноваційний розвиток підприємства	Здатність здійснювати комунікації щодо управління інноваційним розвитком підприємства	Відповідальність щодо здійснення інноваційного розвитку підприємства
Тема 2. Основні поняття інноваційного розвитку					
Здатність визначати інноваційний розвиток підприємства як економічну категорію	Сутність поняття "інновації", їхня класифікація	Знання характеристик управління дослідженнями та розробленнями	Визначати інноваційний процес, його характеристики, складові частини та закономірності	Ефективно формувати моделі інноваційного розвитку підприємства	Відповідальність за розроблення інноваційного процесу

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування					
Здатність до визначення системи показників інноваційної діяльності промислового підприємства, згідно з міжнародними підходами	Визначення системи показників інноваційної діяльності промислового підприємства	Знання системи показників інноваційної діяльності промислового підприємства, згідно з міжнародними підходами	Обчислювати показники інноваційного розвитку та рівня інноваційного розвитку	Проведення досліджень щодо вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинників його формування	Відповідальність за здійснення правильного оцінювання показників, згідно з міжнародними підходами
Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку					
Здатність до визначення сучасних організаційних форм інноваційного розвитку	Визначення організаційних форм інноваційного розвитку	Різноманітності організаційних форм інноваційного розвитку	Застосовувати та формувати адекватні організаційні форми інноваційного розвитку	Здійснення взаємодії з органами влади та управління задля забезпечення адекватної правової форми інноваційного розвитку	Відповідальність за застосування сучасних організаційних форм інноваційного розвитку
Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері					
Здатність до використання глобальних науково-технічних та інформаційних комунікацій в інноваційній сфері	Зміст науково-технічних та інформаційних комунікацій в інноваційній сфері	Знання особливостей науково-технічних та інформаційних комунікацій	Застосовувати глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації щодо інноваційної діяльності	Здатність до використання глобальних науково-технічних та інформаційних комунікацій в інноваційній сфері	Здатність використовувати глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій					
Здатність до детального аналізу інфраструктури ринку інновацій	Здатність до загального аналізу інфраструктури ринку інновацій	Знання основ аналізу інфраструктури ринку інновацій	Оцінювати інфраструктуру ринку інновацій	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання інфраструктури ринку інновацій	Відповідальність щодо здійснення інноваційного розвитку підприємства
Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва					
Здатність до детального аналізу державної підтримки інноваційного підприємництва	Здатність до загального аналізу державної підтримки інноваційного підприємництва	Знання основ аналізу державної підтримки інноваційного підприємництва	Оцінювати процес державної підтримки інноваційного підприємництва	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання державної підтримки інноваційного підприємництва	Відповідальність щодо здійснення державної підтримки інноваційного підприємництва
Тема 8. Національні інноваційні системи					
Здатність до детального аналізу національних інноваційних систем	Здатність до загального аналізу національних інноваційних систем	Знання основ аналізу національних інноваційних систем	Оцінювати національні інноваційні системи	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання національних інноваційних систем	Відповідальність щодо здійснення розвитку національних інноваційних систем

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Маркетинг інновацій					
Здатність до використання маркетингу інновацій	Зміст маркетингу інновацій	Знання основ використання маркетингу інновацій	Оцінювати процес використання маркетингу інновацій	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання маркетингу інновацій	Відповідальність щодо здійснення розвитку маркетингу інновацій
Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства					
Здатність до формування стратегій інноваційного розвитку підприємства	Визначати розширення нових можливостей підприємства	Знання методів аналізу зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства	Проводити прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій	Доводити результати прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій	Відповідальність за точність і коректність прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій
Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства					
Здатність до детального оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства	Здатність до загального оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства	Знання основ аналізу інноваційного потенціалу промислового підприємства	Оцінювати інноваційний потенціал промислового підприємства	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства	Відповідальність щодо здійснення розвитку інноваційного потенціалу промислового підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства					
Здатність до визначення основних етапів та стадій інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Сутність етапів та стадій інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Знання основ використання інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Оцінювати етапи та стадії інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання етапів та стадій інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства	Відповідальність щодо здійснення розвитку інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства
Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними					
Здатність до оцінювання ризиків в інноваційній діяльності та управління ними	Сутність поняття ризиків в інноваційній діяльності	Знання основ оцінювання ризиків в інноваційній діяльності та управління ними	Оцінювати ризики в інноваційній діяльності та управління ними	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання ризиків в інноваційній діяльності та управління ними	Відповідальність за виявлення та усунення ризиків в інноваційній діяльності та управління ними
Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності					
Здатність до характеристики охорони прав та економіки інтелектуальної власності	Сутність понять охорони прав, економіки інтелектуальної власності	Знання основ охорони прав та економічної безпеки інноваційної діяльності	Оцінювання економічної безпеки інноваційної діяльності	Здатність здійснювати комунікації щодо оцінювання економічної безпеки інноваційної діяльності	Відповідальність за забезпечення економічної безпеки інноваційної діяльності

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	9
5. Теми та плани семінарських занять.....	11
6. Теми практичних занять	12
6.1. Приклади типових практичних завдань до тем	14
6.1.1. Визначення типу конкурентної поведінки окремих підприємств Харківського регіону та України за класифікацією Л. Г. Раменського за допомогою морфологічної матриці ідентифікації	14
6.1.2. Оцінювання інноваційного потенціалу окремого підприємства за такими блоками: продуктовим, функціональним, ресурсним, організаційним, управлінським	16
7. Самостійна робота студентів	23
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	24
8. Індивідуально-консультативна робота	25
9. Методи навчання	25
10. Методи контролю	29
11. Розподіл балів, які отримують студенти	37
12. Рекомендована література.....	43
12.1. Основна	43
12.2. Додаткова	43
Додатки.....	46

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів усіх спеціальностей
денної форми навчання**

**Укладачі: Верещагіна Ганна Валентинівна
Ріпка Дар'я Олександрівна
Руденко Ганна Ростиславівна**

Відповідальний за видання *О. М. Ястремська*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2016 р. Поз. № 70 ЕВ. Обсяг 52 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*

